

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia	SSO Małgorzata Moskwa (spr.)
Sędzia:	SSO Magdalena Kocój
Sędzia:	SSO Iwona Szczypiór
Protokolant:	st. sekr. sąd. Edyta Rak

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T.
przeciwko R. P. i S. P. (1)
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji powoda i pozwanej R. P.
od wyroku Sądu Rejonowego w Łąncucie
z dnia 30 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 391/14

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- a. w pkt I w związku z pkt III o tyle, że za bezskuteczne wobec powoda uznaje także zawarte w umowie darowizny z dnia 20 maja 2012 r. oświadczenie pozwanej R. P. o ustanowieniu na rzecz S. P. (1) służebności osobistej mieszkania polegającej na prawie do korzystania przez uprawnionego z całego domu mieszkalnego usytuowanego na działce ewidencyjnej nr (...),
- b. w pkt II w ten sposób, że zasądza od pozwanej R. P. na rzecz powoda kwotę 6.000 zł (sześć tysięcy),
- c. w pkt III poprzez jego uchylenie,
- d. w pkt IV poprzez nadanie mu oznaczenia III i zasądzenie z tytułu kosztów procesu w miejsce kwoty 5.856,40 zł kwotę 7.547 zł (siedem tysięcy pięćset czterdzieści siedem złotych),

2. odstępuje od obciążania pozwanych obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego poniesionych przez powoda.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Łąncucie wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 roku uznał za bezskuteczną wobec powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą

w T. umowę darowizny zawartą w dniu 22 maja 2012 roku przez S. P. (1) z pozwaną R. P. aktem notarialnym Rep. A Nr (...), przed notariuszem J. B. w R., na mocy, której R. P. stała się właścicielką: nieruchomości położonej w R., stanowiącej działkę nr (...), dla której to działki Sąd Rejonowy w Łąncucie prowadzi KW (...), nieruchomości położonej w R. składającej się z działek nr (...), dla których to działek Sąd Rejonowy

w Ł. prowadzi KW (...) oraz nieruchomości położonej

w R., składającej się z działek nr (...), dla których Sąd Rejonowy w Łąncucie prowadzi KW (...), w celu umożliwienia powodowi zaspokojenia wierzytelności wynikających z: prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 25 października 2012 roku, sygn. akt VII GNc 4453/12, przeciwko S. P. (1), w kwocie 15.153,60 zł wraz

z należnościami ubocznymi oraz prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 31 października 2012 roku, sygn. akt VII GNc 4536/12 w kwocie 35.599,62 zł tytułem należności głównej wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 1041,16 zł od dnia

29 marca 2012 roku do dnia zapłaty, 89,91 zł od dnia 3 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, 1462,84 zł od dnia 13 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, 13450,34 zł od dnia 17 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, 8138,25 zł od dnia 18 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, 6.031,43 zł od dnia 20 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, 416,42 zł od dnia 25 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, 2453,85 zł od dnia 26 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, 421,15 zł od dnia 1 maja 2012 roku do dnia zapłaty, 919,99 zł od dnia 8 maja 2012 roku do dnia zapłaty, 1174,28 zł od dnia 15 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty wraz z należnościami ubocznymi.

Dalej idące powództwo w stosunku do pozwanej R. P. i pozwanego S. P. (1) - Sąd Rejonowy oddalił oraz zasądził od pozwanej R. P. na rzecz powoda kwotę (...),40 tytułem zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe zapadło przy uwzględnieniu następujących stanowisk stron:

Powódka, Spółka Akcyjna (...), w pozwie skierowanym przeciwko małżonkom R. P. i S. P. (1) domagała się uznania za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy darowizny z dnia 22 maja 2012 roku, mocą, której pozwany S. P. (1) darował żonie R. P. swój majątek odrębny i udział w majątku wspólnym, wraz z zawartym w tej umowie oświadczeniem pozwanej o ustanowieniu na rzecz pozwanego dożywotniej służebności osobistej domu mieszkalnego położonego na działce (...), twierdząc, że jest wierzycielem pozwanego S. P. (1), który zawierając w dniu 22 maja 2012 roku wspomnianą wyżej umowę darowizny działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela, gdyż jest niewypłacalny.

Nadto powódka domagała się zasądzenia od pozwanej R. P. kwoty 6000 zł tytułem zwrotu korzyści uzyskanej ze sprzedaży w dniu 30 sierpnia 2013 roku działek nr (...), które to działki otrzymała od męża w wyniku umowy darowizny z dnia 22 maja 2012 roku.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa.

Pozwana R. P. zarzuciła, że mimo pozostawania z pozwanym S. P. (1) formalnie w związku małżeńskim, nie jest w bliskim z nim stosunku w rozumieniu art. 527 § 3 kc i w dacie zawierania umowy darowizny nie знаła jego sytuacji finansowej.

Nadto zarzuciła, że wierzytelność z faktury VAT nr (...) wystawionej w dniu 31 maja 2012 roku, z terminem płatności na dzień 14 czerwca 2012 roku powstała już po zawarciu umowy darowizny 22 maja 2012 roku.

W toku procesu podniosła także, że umowa darowizny z 22 maja 2012 roku została przez notariusza sporządzona z naruszeniem prawa, gdyż od zawarcia małżeństwa z pozwanym w 2000 roku czyniła nakłady na dom i budynek gospodarczy, jaki wspólnie wybudowali na nieruchomości pozwanego i de facto pozwany darując tę nieruchomość darował również część nakładów poniesionych z jej majątku odrębnego na majątek wspólny.

Pozwany S. P. (1) zarzucił brak podstaw do kierowania powództwa nie tylko przeciwko pozwanej R. P., ale także przeciwko niemu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

W wyniku umowy cesji wierzytelności z dnia 8 sierpnia 2012 roku powódka nabyła od E. F., dotychczasowej wierzycielki pozwanego S. P. (1) - 16 wierzytelności na łączną kwotę 35599,62 zł.

Piętnaście wierzytelności objętych było fakturami wystawionymi w okresie od 14 marca 2012 roku do 23 kwietnia 2012 roku, a faktura szesnasta w dniu 31 maja 2012 roku na kwotę 1174,28 zł (k. 19).

Kolejną cesją wierzytelności z dnia 9 sierpnia 2012 roku powódka nabyła od wierzyciela pozwanego R. M. wierzytelność w kwocie 15153,60 zł, objętą fakturą z dnia 23 marca 2012 roku (k. 39).

Po bezskutecznym wezwaniu pozwanego do zapłaty długów w sierpniu 2012 roku (k. 37 i k. 41) powódka uzyskała przeciwko niemu prawomocne nakazy zapłaty tj.

w dniu 25 października 2012 roku na kwotę 15153,60 zł z ustawowymi odsetkami od 31 marca 2012 roku oraz kosztami procesu w kwocie 2607 zł (k. 46), a także w dniu 31 października 2012 roku na łączną kwotę 35599,62 zł wraz z odpowiednimi odsetkami od 16 wierzytelności objętych cesją z dnia 8 sierpnia 2012 roku i 2862 zł tytułem kosztów procesu (k. 43).

Na pytanie powódki komornik właściwości ogólnej dłużnika poinformował ją, że przeciwko pozwanemu S. P. (1) prowadzone są trzy postępowania egzekucyjne, ale egzekucja jest bezskuteczna (k. 50).

Aktem notarialnym z 22 maja 2012 roku S. P. (1) podarował swojej żonie R. P. majątek osobisty składający się z działki ewidencyjnej nr (...) zabudowaną budynkiem mieszkalnym, objętą KW (...) oraz działek ewidencyjnych nr (...), objętych KW (...), a także swój udział w majątku wspólnym składającym się z działek (...) objętych KW (...).

Wartość darowizn łącznie ustalono na kwotę 220000 zł.

Pozwana darowizny przyjęła i nieodpłatnie ustanowiła na rzecz męża S. P. (1) dożywotnią służebność osobistą mieszkania polegającą na prawie do korzystania z całego domu mieszkalnego znajdującego się na działce (...) (k. 51-55).

Aktem notarialnym z dnia 30 sierpnia 2013 roku pozwana R. P. sprzedała działki nr (...) S. K. za kwotę 6000 zł (k. 56-58).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy ocenił, że:

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c powódka (...) przez umowy przelewu wierzytelności z wcześniejszymi wierzycielami pozwanego S. P. (1), jako cesjonariusz nabyła prawo żądania od pozwanego, aby spłacił na jej rzecz wymagalne świadczenia łącznie z zaległymi odsetkami (art. 509 § 2 kc). Równocześnie, jako nowy wierzyciel dłużnika powódka uzyskała możliwość realizacji wierzytelności mimo nielojalnego zachowania dłużnika, przez egzekwowanie jej z majątku osoby trzeciej, która odniosła korzyść kosztem wierzyciela (art. 527 § 1 kc).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy, zdaniem Sądu Rejonowego jednoznacznie wskazuje, że dokonując darowizny na rzecz żony całego swojego majątku pozwany działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela, usiłując usunąć majątek spod egzekucji, następstwem, czego miała być jego niewypłacalność.

Sąd I instancji przyjął, zgodnie z doświadczeniem życiowym, że pozwani działali wyłącznie w celu pokrzywdzenia wierzycieli i przynajmniej pozwany miał tego pełną świadomość, oraz, że nie przeczą temu takie fakty, jak pozostawanie pozwanych w silnym konflikcie, zamieszkiwanie pozwanego oddzielnie w budynku gospodarczym i nie prowadzenie z żoną wspólnego gospodarstwa domowego

W ocenie Sądu Rejonowego, zarzuty pozwanej, że nie wiedziała, jaki jest stan interesów pozwanego i że ma on niespłacone długi, gdy mimo więzi prawnorodzinnej wynikającej z faktu małżeństwa nie była z pozwanym w bliskim stosunku nie może być skuteczna z uwagi na treść art. 528 kc, skoro uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie i z tych względów uzasadnione jest oddalenie wniosków dowodowych pozwanej o przesłuchanie świadków dla obalenia domniemania bliskości z pozwanym, gdyż są to fakty niemające znaczenia w sprawie.

Uzasadniając legitymację bierną pozwanej, Sąd powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 roku III CZP 132/10 (OSNC 2011/10/112).

Odnosząc się do pozostałych zarzutów pozwanej Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw dla stwierdzenia nieważności umowy darowizny z 22 maja 2012 r. i uznania, że osoba dokonująca nakładów na cudzą rzecz, bez względu na ich wysokość staje się przez to współwłaścicielem rzeczy.

Uzasadniając swe stanowisko, co do oddalenia powództwa o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 6000 zł uzyskanej przez pozwaną tytułem zapłaty ceny za nieruchomość sprzedaną S. K., Sąd Rejonowy podał, że powódka nie ma tytułu prawnego do żądania przekazania na jej rzecz kwoty uzyskanej przez pozwaną ze sprzedaży nieruchomości należącej do niej, na poczet pokrycia długu osoby, która jest dłużnikiem powódki, jest ona, bowiem tylko zobowiązana do znoszenia egzekucji skierowanej do jej majątku.

Sąd Rejonowy wskazał, że powodem oddalenia powództwa w zakresie stwierdzenia bezskuteczności czynności ustanowienia służebności mieszkania jest brzmienie art. 527 § 1 k.c., z którego wynika, że przedmiotem skargi pauliańskiej może być tylko czynność prawna dłużnika dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, a tymczasem pozwana, która ustanowiła na rzecz dłużnika służebność osobistą mieszkania nie jest dłużnikiem powódki, a ponadto istnienie tej służebności nie ogranicza powódki w realizacji uprawnień zmierzających do wyegzekwowania zobowiązań dłużnika z majątku pozwanej.

Oddalenie powództwa względem pozwanego dłużnika S. P. (1), Sąd I instancji uzasadnił brakiem legitymacji po jego stronie.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd rejonowy oparł na przepisie art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia.

Od powyższego wyroku apelację wniósł powód, domagając się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kwoty 6 000 zł tytułem zwrotu uzyskanej korzyści ze sprzedaży nieruchomości, objętej aktem notarialnym z dn. 30 sierpnia 2013 r. oraz uznania za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny z dn. 22 maja 2012 roku sporządzonej Kancelarii Notarialnej w R., na mocy, której dłużnik S. P. (2) darował pozwanej R. P. należącą do niego nieruchomość, położoną w R., obejmującą działkę nr (...) wraz z zawartym w treści tej umowy oświadczeniem o ustanowieniu na rzecz S. P. (1) dożywotniej służebności osobistej mieszkania polegającej na prawie do korzystania przez uprawnionego ze starego domu mieszkalnego, usytuowanego na działce ewidencyjnej nr (...) w celu ochrony następujących wierzytelności przysługujących powodowej spółce: 15 153,60 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 31 marca 2012 roku do dnia zapłaty objętej nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 25 października 2012 roku, 2 607 zł tytułem kosztów procesu zasądzonych w tym postępowaniu, 35 599,62 zł wraz z ustawowymi odsetkami objętej tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 31 października 2012 r., 2 862 zł tytułem kosztów procesu zasądzonych w tym nakazie.

Powód domagał się zasądzenia od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji oraz kosztów postępowania w postępowaniu apelacyjnym.

W ramach ewentualnych wniosków apelacyjnych, powód domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Apelujący zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego a mianowicie:

- art. 531 § 2 k.c. poprzez nieprawidłowe zastosowanie i przyjęcie, że powodowi w przypadku zbycia przez osobę trzecią, tj. w niniejszej sprawie pozwaną, przysługuje jedynie prawo wystąpienia z powództwem przeciwko osobie na rzecz, której rozporządzenie nastąpiło i udowodnienie bezskuteczności tego rozporządzenia, podczas gdy prawidłowa wykładnia wspomnianego przepisu winna prowadzić do wniosku, iż osoba trzecia, która pozbyła się przedmiotu czynności prawnej dokonanej z dłużnikiem, z pokrzywdzeniem wierzyciela nie przestaje być odpowiedzialna wobec wierzyciela za to, że nie mógł zaspokoić się z majątku dłużnika, a taka sytuacja stwarza warunki do ustalenia, czy spełniona została przesłanka dobrej wiary nabywcy, która przy nabyciu odpłatnym będzie istotna z punktu widzenia przepisu o bezpodstawnym wzbogaceniu,

- art. 405 k.c. oraz art. 409 k.c. w zw. z art. 531 § 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że powodowej spółce nie przysługuje uprawnienie do żądania zasądzenia od pozwanej zwrotu kwoty uzyskanej korzyści ze sprzedaży nieruchomości, będącej przedmiotem czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela, podczas gdy prawidłowa wykładnia powyższych przepisów, przy uwzględnieniu zebranego w sprawie materiału dowodowego, winna prowadzić do wniosku, iż powodowi przysługuje uprawnienie do żądania od pozwanej, jako osoby trzeciej zwrotu uzyskanej przez nich korzyści,

- art. 531 § 1 i 2 k.c. poprzez nieprawidłową interpretację i przyjęcie, że w sprawie uznania czynności prawnej zdziałanej przez dłużnika na rzecz osoby trzeciej za bezskuteczną względem wierzyciela, legitymowana biernie może być jedynie osoba trzecia, a nie dłużnik, podczas gdy prawidłowa wykładnia powyższych przepisów prowadzi do wniosku, iż dłużnik uzyskując korzyść kosztem wierzyciela w oparciu o umowę zawartą z osobą trzecią, może być legitymowany biernie, jako dalsza osoba, na której rzecz doszło do rozporządzenia majątkowym,

2. sprzeczność istotnie ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez przyjęcie, iż pozwany S. P. (1) nie może być legitymowany biernie, jako strona umowy darowizny z dn. 22 maja 2012 roku, podczas gdy z treści żądania pozwu wprost wynika, iż powód domaga się uznania za bezskuteczną w stosunku do niego czynności prawnej w postaci ustanowienia przez R. P. na rzecz pozwanego S. P. (1) dożywotniej osobistej służebności mieszkania,

a zatem pozwany ten jest legitymowany biernie, jako osoba, na rzecz, której osoba trzecia tj. pozwana dokonała nieodpłatnego rozporządzenia prawem majątkowym z pokrzywdzeniem powodowej spółki.

W uzasadnieniu w swej apelacji powód powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego w odniesieniu do rozumienia legitymacji biernej w skardze pauliańskiej, w tym także w przypadku dalszego rozporządzenia przez osobę trzecią korzyścią majątkową na rzecz innej osoby.

Uzasadniając swe stanowisko, co do możliwości zastosowania przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, apelujący odwołał się również do orzecznictwa Sądu Najwyższego w tym zakresie.

W odniesieniu natomiast do apelacji pozwanej, powód w piśmie procesowym z dn. 25 lutego 2015 roku wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w pismach procesowych i w apelacji.

Od wskazanego wyżej wyroku apelację wniosła również pozwana R. P., domagając się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa wobec niej, względnie uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Łąncucie do ponownego rozpoznania.

Apelująca zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 527 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie, w sytuacji, gdy brak jest jakichkolwiek dowodów pozwalających na ustalenie, że dłużnik R. P. działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a w zw. z tym zostały spełnione przesłanki do uznania za bezskuteczną umowę darowizny zawartej dnia 22 maja 2012 roku,

2. naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 227 w zw. z art. 217 § 1 i 247 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodów wskazanych przez pozwaną w odpowiedzi na pozew, powołanych dla wykazania zasadności twierdzeń w przedmiocie przyczyny przyjęcia darowizny oraz relacji z mężem,

- art. 233 § 1 k.p.c. przez wydanie wyroku tylko i wyłącznie na podstawie twierdzeń i przypuszczeń powoda związanych z umową darowizny z dn. 22 maja 2012 roku oraz z własnego doświadczenia życiowego sądu, mimo tego, że pozwana wskazywała na swoją obronę dowody i ich przeprowadzenie miało ścisły związek ze sprawą oraz nie pozostawało w sprzeczności z dyspozycją 227 k.p.c.,

- art. 328 § 2 k.p.c. przez zaniechanie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w sprawie,

- dokonanie błędnych ustaleń faktycznych wynikających z przyjęcia, że doświadczenie życiowe wskazuje, że pozwani działali tylko i wyłącznie w celu pokrzywdzenia wierzycieli i mieli tego pełną świadomość, w sytuacji, gdy sąd uwzględnił powództwo w stosunku do pozwanej R. P..

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Sąd II instancji przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, uznając, że zostały one poczynione zgodnie z regułami wynikającymi z art. 233 k.p.c., jednakże z tak ustalonego stanu faktycznego należało dokonać w części odmiennych ocen prawnych.

Za trafne Sąd Okręgowy przyjął zarzuty powoda podniesione w pisemnej apelacji

Zauważyć bowiem należy, co przesądza Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 206/12, że przeniesienie własności nieruchomości z równoczesnym obciążeniem jej służebnością osobistą, z punktu widzenia przesłanki pokrzywdzenia wierzyciela powinno być traktowane, jako jedna czynność prawna, w ramach, której świadczeniu dłużnika polegającemu na przeniesieniu prawa własności nieruchomości, odpowiada świadczenie osoby trzeciej w postaci ustanowienia nieodpłatnej służebności osobistej.

Ta jednolitość czynności darowizny i ustanowienia służebności mieszkania pozwala na uznanie za bezskuteczną czynności także w zakresie służebności mieszkania ustanowionej zaskarżonym aktem notarialnym z dnia 22 maja 2012 r.

Natomiast w zakresie konsekwencji odpłatnego zbycia przez osobę trzecią przedmiotów majątkowych objętych zaskarżoną czynnością prawną dłużnika wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 kwietnia 2013 r., II CSK 413/12, uznając, że odpłatne zbycie przez osobę trzecią w toku sprawy wytoczonej na podstawie art. 527 § 1 k.c. przedmiotów majątkowych, objętych zaskarżoną czynnością prawną dłużnika, może uzasadniać roszczenie wierzyciela na podstawie art. 405 i nast. k.c. o zwrot korzyści uzyskanych przez osobę trzecią w wyniku zbycia.

W sytuacji, gdy pozwana, w toku niniejszego postępowania zbyła na rzecz dalszej osoby nieruchomości objęte zgłoszoną skargą pauliańską, to w jej majątku doszło do bezpodstawnego przysporzenia w wysokości 6000 zł, które podlega zwrotowi na rzecz powoda, który poprzez tę czynność pozwanej doznał uszczerbku w swoim majątku.

W ocenie prawnej roszczenia powódki Sąd Rejonowy zasadnie odwołał się do art. 528 k.c. Poglębując rozważania w tym zakresie, należy mieć na uwadze, że przepis ten w razie uznania, że osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, uprawnia wierzyciela do żądania uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Oznacza to, że bez znaczenia jest wiedza pozwanej, czy jej brak, o tym, że jej mąż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Samo, bowiem przesądzenie o bezpłatności uzyskanego przysporzenia czyni zbędnym dowodzenie i ustalanie czy pozwana miała orientację o stanie interesów swego męża. Zasadnie, zatem Sąd I instancji oddalił wnioski dowodowe pozwanej zgłoszone w odpowiedzi na pozew, które miałyby w intencji pozwanej dowieść, że mąż nie informował jej o sytuacji finansowej i przyczyn dokonania darowizny.

W niniejszej sprawie nie zachodziła potrzeba przeprowadzania postępowania dowodowego w celu ustalenia wzajemnych wartości uzyskanej na własności nieruchomości i majątkowej wartości uzyskanej przez S. P. (2) służebności osobistej mieszkania, wobec oczywistego braku ekwiwalentności tych świadczeń. Przeniesienie własności nieruchomości z równoczesnym obciążeniem jej przez pozwaną służebnością osobistą na rzecz dłużnika zrodziło po stronie pozwanej R. P. bezpłatne uzyskanie korzyści majątkowej. Odpłatności tej czynności nie zarzucała zresztą i nie dowodziła pozwana, którą w tym zakresie obciążał ciężar dowodu. (por. wyrok SN z dnia 14-11-2012 r., II CSK 206/12 – Legalis, wyrok SN z dnia 16-09-2011 r., IV CSK 624/10, wyrok Sąd Najwyższy z dnia 12 maja 2005 r. V CSK 542/11 i wyrok z dnia 15 listopada 2012, VCK 559/04 – Legalis).

Także okoliczność, że intencją, czy motywem działania przez pozwanego S. P. (2) na rzecz swojej żony R. P. darowizny opisanych wyżej nieruchomości, było uwzględnienie, że czyniła ona w trakcie trwania ich małżeństwa nakłady na te nieruchomości, nie może prowadzić do stwierdzenia, że umowa z dnia 22 maja 2012 roku była odpłatna.

Nie wskazuje na to w szczególności treść umowy, zawartej w formie aktu notarialnego, w której brak jakichkolwiek zapisów potwierdzających dokonanie rozliczenia nakładów. Jeśli nawet wnioskowani przez pozwaną świadkowie mieliby potwierdzić przyczyny dokonania darowizny, na co wskazywała pozwana w uzasadnieniu złożonych przez siebie wniosków dowodowych, to należy mieć na uwadze, iż nie podnosiła ona twierdzenia, aby w przedmiotowej umowie, ponad dokonaną darowiznę, doszło do czynności prawnych polegających na rozliczeniu nakładów poczynionych przez nią na majątek odrębny męża. Zważywszy przy tym należy, że w dacie umowy zaskarżonej skargą pauliańską pozwaną pozostawali w związku małżeńskim, a ich wspólność majątkowa wynikająca z zawarcia małżeństwa nie została zniesiona.

W swej apelacji pozwana sformułowała również zarzut naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 527 § 1 k.c. który wg. niej miałoby polegać na ustaleniu, że działała ona ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ustalenie takiego nie uczynił Sąd Rejonowy. Wiąże się to również z tym, iż przepis art. 527 k.c. w § 1 odwołuje się do działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, natomiast w odniesieniu do osoby trzeciej ustawodawca wymaga, aby miała ona o tym wiedzę. Jak jednak wskazano już wyżej, w niniejszej sprawie przesłanka ta względem osoby trzeciej, czyli pozwanej R. P. nie musiała być spełniona, jako że zachodzi wyłączenie z art. 528 k.c. potrzeby udowodnienia wiedzy pozwanej o działaniu jej męża ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a to w związku z bezpłatnością przysporzenia na jej rzecz.

Wbrew zarzutom zawartym w apelacji pozwanej, zebrany w sprawie materiał dowodowy był wystarczający dla oceny zasadności powództwa, a jednocześnie zbadania procesowej obrony podjętej przez pozwaną R. P..

Względy natury materialnoprawnej, omówione wyżej, uzasadniały oddalenie wniosków dowodowych powoływanych przez pozwaną w odpowiedzi na pozew i w tym zakresie nie można stwierdzić naruszenia przepisów art. 227 w zw. z art. 217 § 1 i 247 k.p.c.

Dowody wnioskowane przez pozwaną były zbędne również dla wykazania braku bliskości, o której mowa w art. 527 § 3 k.p.c. Trafnie, bowiem przyjął sąd pierwszej instancji, że nie zachodzi konieczność sięgania po domniemanie określone w tym przepisie, związane z bliskością dłużnika z osobą trzecią, wobec zaistnienia w odniesieniu do stanu faktycznego w niniejszej sprawie omówionych już wyżej przesłanek z art. 528 k.p.c.

Zgodnie z regułami z art. 328 § 2 k.p.c. Sąd wyczerpująco wskazał podstawy faktyczne rozstrzygnięcia w sprawie, co potwierdza treść sporządzonego uzasadnienia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt I, w związku z pkt III, o tyle, że za bezskuteczne wobec powoda uznał także zawarte w umowie darowizny z dnia 22 maja 2012 r. oświadczenie pozwanej R. P. o ustanowieniu służebności osobistej na rzecz pozwanego S. P. (2) oraz uchylił pkt III, a także dokonał zmiany zaskarżonego wyroku w pkt II, w ten sposób, że zasądził od pozwanej R. P. na rzecz powoda kwotę 6 000 zł, a nadto zmiany orzeczenia w zakresie kosztów procesu powstałych przed sądem pierwszej instancji poprzez zasądzenie od pozwanej R. P. na rzecz powoda kwoty 7 548 zł, obejmującej koszty zastępstwa procesowego poniesione przez powoda, opłatę od pozwu i wydatki (3617+3752+180).

Orzeczenie Sądu Okręgowego opiera się na powołanych wyżej przepisach oraz art. 386 § 1 k.p.c., a w zakresie oddalonej apelacji na art. 385 k.p.c., natomiast zmiana orzeczenia o kosztach poniesionych przez powoda przed sądem pierwszej instancji wynika z art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 k.p.c. oraz § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, natomiast orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego na przepisie art. 102 k.p.c. i ocenie, że pozwana znalazła się w trudnej sytuacji majątkowej.